

és molt més indulgent, matisat i benèvol [*trapassejar*, Belv.]; «Deixi-m'ho *trapassejar*», sento (1971) a una distingida dama barcelonina, parlant a la botiga de l'objecte que comprava una amiga; de cap manera aquella senyora hauria consentit a dir *xafardejar*, ni li ho hauria pogut dir cap persona ben educada. El matís també tendeix molt més al d'hàbil, i murri, maneig que al d'intriga grossera: «la Pepeta, més curiosa --- se'n mofaria --- d'aquella cap-de-pardals, --- que *trapassejava* a tort y a dret per suplantar-la!... Al llambregar --- restà sorpresa ---», Pons Mass. (*Auca d. l. Pepa* vi, 84).

Trapasseria [Belv.]: «que l'ha dut ell? —vaig preguntar, amb *trapasseria*», Pons Mas. (*Colla del C. xvi*, 234); «això és una *trapasseria*»; «avui és el diumenge: fan ballades, / conta *trapaceries* el jovent ---» (J. M. de Sagarra, *El Mal Caçador*, 233). Va, doncs, més pel costat de l'angl. *gossip*, *gossipy*, fr. *potin*, socialment comprensius més que severs, que no del cast. *entrometido*. *Trapassista* i *trapissonda* (amb *trapissondejar*) sí que són d'imitació castellana (per a l'origen del cast. *trapisonda*, veg. DECH v, 592a46).

Trapella [Belv.; res en els diccs. val. o bal., ni en els occitans]. Vivísim i molt expressiu en tots els ambients del Princ.: «—Animi's, home! compri, i vostè surt d'angúnies --- Jo, a vostè li revelo secrets (que m'hauria de callar) perquè li estic agraït i --- el vull servir; però --- no ho diria a un altre: sap?—». Però en Foix no es deixà convèncer, i àdhuc cregué descobrir que en tot el consell d'aquell *trapella*, hi havia una mala fe terrible: el Banc de Crèdit anunciat --- no havia dat --- altres senyals de vida, que la misteriosa cotització d'unes accions ---», NOLLER (*Febre d'Or* II, 311.14).

Però d'altres vegades el judici és més condicionat i es tracta de murrís amb més saber-viure que mal cor, i amb més delícia discreta que plany: «CATERINA: Trista de mi, que ja el cor m'ho deia --- Gu. --- ajudeu-me a aconsolar-la. CA. Gràcies Gu. pel vostre bon cor. Si l'haguéssiu conegut el meu Damià, tan jovial i *trapella*, encara em playneríeu més (*plora*). DON DORNDON: Això és un ai, bojarda: massa que en trobàrs, de més *trapelles* que ell», Coromines (*Amor Traidor*, vi, 107). *Trapellejar* [Lab., NOLLER]. *Trapelleria* [Belv., bon ex. de Carles Soldevila en *AlcM*]; «una *trapelleria*» 'allusió còmica o agredolça', Alex. Galí (comentant el B. de Maldà, *Coll. B. V.*, 109.12).

L'etimologia no és segura. El *DAG*. ultra *trapella* «embolicaire, *trápala*» porta *trapell* «trápala, tunante» [Bna. 1835], *trapellar* «embolicar, dir embusteries, mentides» (Alt Berg.), *trápola* «picardia» Lleida, i *trapolla* «trapasser, trapella» emp.; *trapal* adj. o *trapalero* «embustero y charlatán» Benasc (Ballarín); i *trapell* ja fou antic.

Car StVicençF l'usà en el sentit de 'embull, munio confusa i embullada': «alguns [dimonis] ne caygueren en infern --- altres romangueren ací entre nosaltres a temptar-nos; mas tot lo *trapell* romàns en la dita regió miçana en gran spissitud» (veg. Schib, que no ho entén bé). Ara bé *AlcM* cita d'Eiximenis *entre-*

pellia (accentuació ignorada) definit per ell mateix «quan algú sap bé jugar, ço és alegrar si mateix e-ls altres».

Passatge on salta a la vista la identitat amb el gr. *εὐτραπέλλια* 'facilitat a bromejar agradablement', que alhora també prengué un sentit menys optimista 'bromeig grosser, bufonada' (així en el grec bíblic). Fóra possible que una pronúncia llatina *eutrapèlia* hagués donat, per via mig-sàvia, l'*eutrepèlia* d'Eiximenis, i després el vulgar i modern *trapella*, amb una pitjora semàntica; que no ens podria pas sorprendre, majorment que *εὐτράπελος* 'burlata, escarnidor' (tan difós en el nostre món romànic, des d'abans dels *Contes d'Eutrapel* de Noël du Fail, a. 1603), no és sols freqüent en aquest sentit en grec clàssic, com sigui que alguns l'empraren en el sentit de 'versàtil' (Elianos, S. III d. C.) i fins 'enganyador' (Píndar). *Eutrapelia* reapareix en una trad. catalana d'Aristòtil, impresa el 1499.

Altrament tinc en compte el bearn. *trapalè* «hâbleur, blagueur», *trapelèjà* «hâbler, parler beaucoup et avec volubilité», *trapalís*: «blague, mensonge». I no hi ha dubte que el cast. antiq. *tropelia* en el sentit de 'jocs de mans' prové d'*eutrapelia* (com demostro en el DCEC). És, doncs, possible que, també d'aquest, provinguí el nostre *trapella*, a través de la forma d'Eiximenis, i amb el sentit desviat, més o menys greument, per la influència de *trapa* i companyia. Tampoc, però, no ho podem assegurar, com sigui que el trànsit semàntic també es produeix en sentit contrari: notem el fr. *judas*, amb el qual tradueix el TdF el roergat *trepe-loun* «petite trappe», derivat del prov. *trapello* «trap, abat-foin». Quant a sí el cast. *trápala* 'esvalor' [mj. S. xvi] pot venir d'aquí, ja no escau ara de tornar a discutir-ho (veg. DCEC/DECH).

Trapeta. *Trápola* [DTo. 1647; *DAG*.]. *Trapolla* emp. (*DAG*). *Trapull* 'atrafegament' (per contaminació de *embull*, *embullar*), tort.: «La Festa del Carré --- endevinaríem que hi som prop, pel *trapull* de casa'ls majordoms, per l'anà i vindre ---», «Lo Dissabte de la Cinta / és dia de gran *trapull* / ---» (Moreira, *Folkl. Tort.*, 327, 659); *trapullando*. *Entrampullar*.

De *Trampa*. *Trampanal* 'espècie d'avenc' Berga (*DAG*). *Trampejar* [Belv.]; *trampejador* [Labèrnia]. *Trampós* [1572, *AlcM*; Belv.]. *Trampista*, més general en cast., entre nosaltres ho diuen encara els val., i també s'havia usat a Mall.: «La nit --- / És mans del brau y peus del fugitiu, / encobridora vil, falsa *trampista*, / causadora que vagen molts fent tala / ---», Ant. de Verí (*BiEscrBal*. II, 496, II ---). *Trampolí* (supra). *Entrampar*, no encara Lab. 1840, mentre que en cast. ja 1539 (Guevara): «seguir la carrera eclesiàstica més que per vocació per sustraure's a les exigències de son pare, qui, propietari de pocs y *entrampats* cabals, volia enjoncar-lo al treball de la terra», MrnVayreda (*Puny*. 4 II, 59 (53)). *Entrampament*. *Desentrampar*. *Trapantoll* 'cansament per excés de moviment etc.' tort., probablement adaptació del cast. *trampantojo* (< *trampa ante ojo*), si bé adaptat a la forma i sotmès al sentit del cat. *atrapar*.